

„Rejtett értékeink” vetélkedősorozat – I. forduló
Őszi forduló

I. Feladat

30 pont

Az ízeltlábúak közül a legnagyobb népszerűségnek örvendő csoport a lepkék. A túrák során sokszor találkozhatunk különböző nappali lepkefajokkal, amelyek közül sok táplálék specialista és ezeken a tápnövényeken fejlődnek a hernyóik fogyasztják azt. A kifejlett lepkék pedig élőhelyükön keresik fel a nektárforrást adó, különböző virágzó növényeket, hogy belőlük táplálékhoz jussanak.

Határozzátok meg a képen látható lepkefajokat és a hernyóik tápnövényeit, amelyek a **Mátrában** is előfordulnak!

Párosítsátok össze a lepkéket a tápnövényeikkel és írjátok be a táblázatba!

<i>Lepke neve</i>	<i>Tápnövényének neve és száma (Kód)</i>
<i>1. Aranyos tűzlepke</i>	<i>Mezei sóska 4.</i>
<i>2. Kockáslepke</i>	<i>Tavaszi kankalin 6.</i>
<i>3. Sakktáblalepke</i>	<i>Francia perje 1.</i>
<i>4. Gyászlepke</i>	<i>Kecskefűz 7.</i>
<i>5. Kis lonclepke</i>	<i>Búbos lonc 9</i>
<i>6. Tölgyfa-farkincáslepke</i> <i>Tölgyfa-csücsköslepke</i> <i>Tölgyfalepke(Neozephyrus quercus)</i>	<i>Molyhostölgy 10.</i>
<i>7. Kis apollólepke</i>	<i>Ujjas keltike 2.</i>
<i>8. Nagy gyöngyházlepke</i>	<i>Borzas ibolya 5.</i>
<i>9. Kis fehérsávós lepke</i>	<i>Fekete lednek 8.</i>
<i>10. Csipkésboglárka</i>	<i>Szarvas kerep 3.</i>

„Rejtett értékeink” vetélkedősorozat – I. forduló
Őszi forduló

II. Feladat - Mátrai Totó

34 pont

Karikázd be a megfelelő választ! Vigyázz, több helyes válasz is lehet egyes feladatoknál!

1. Mikor alapították a tájvédelmi körzetet?
 - a) 1978
 - b) 1985**
 - c) 1995
2. Mekkora területű a Mátrai TK?
 - a) 11 800 ha**
 - b) 2200 ha
 - c) 7400 ha
3. Melyik Magyarország második legmagasabb pontja, amely a Mátrában található?
 - a) Sas-kő
 - b) Galya-tető**
 - c) Pizskés-tető
4. Mi a fő kőzetalkotója a Mátrának?
 - a) bazalt
 - b) andezit**
 - c) dolomit
5. Hol találhatóak a Mátra legidősebb kőzetei?
 - a) siroki Darnó-hegy**
 - b) parádfürdői Ilona- völgy
 - c) Sas-kő
6. Milyen feltételek nem kedveztek a barlang kialakulásnak?
 - a) túl hideg éghajlat
 - b) a nagy magasság, csak 600 m alatt keletkeznek barlangok
 - c) a hegységet felépítő kőzet**
7. Melyik a Mátra legnagyobb barlangja?
 - a) Remete-barlang
 - b) Macska-lyuk
 - c) Csörgő-lyuk**
8. A hegységben viszonylag sok a forrás, ez a...
 - a) geológiai felépítésének és a hegység fekvésének köszönhető**
 - b) meredek hegyoldaloknak és az éghajlatnak köszönhető
 - c) vízáteresztő kőzetnek és a hegység fekvésének köszönhető
9. Melyik megállapítás igaz a Mátrára?
 - a) eocén korú vulkán központja egy nagy méretű kaldera
 - b) aszimmetrikus, félkalderás vulkánroncs**
 - c) a piroxénandezit mellett az üledékes kőzetek közül főleg a mészkő található hegységben

„Rejtett értékeink” vetélkedősorozat – I. forduló
Őszi forduló

10. Melyik Magyarország legmagasabban fakadó forrása?
a) Nagy-forrás
b) Imre-forrás
c) **Disznó-kút**
d) Ördög-forrás
e) Klarissza-csevice
11. Hol bányásztak aranyat a Mátrában?
a) **Recsk**
b) **Gyöngyösoroszi**
c) Sástó
d) Mátraderecske
12. Mi a csevice?
a) Szlovák étel
b) Melegvizű forrás
c) **Szénsavas forrás**
d) fonalak gombolyításánál használatos mag
13. Melyik két település között van védett gesztenyefasor?
a) **Recsk-Parád**
b) Recsk-Mátraderecske
c) Parád-Parádsasvár
14. Hol található Magyarország legmagasabban fekvő csillagvizsgálója?
a) **Piszkés-tető**
b) Galya-tető
c) Borostyán-tető
15. Hol működött 1950 és 1953 között kényszermunkatábor a Mátrában?
a) **Recsk**
b) Mátraháza
c) Mátraszentimre
16. Ki tervezte a parádsasvári Ivócsarnokot?
a) Kós Károly
b) **Ybl Miklós**
c) Makovecz Imre
17. Melyik földvár található a Mátrában?
a) **Ágasvár**
b) Gerennavár
c) **Nyesettvár**
18. Melyik nem helyi jelentőségű védett terület a Mátrában
a) Csevice-kutak
b) Gyöngyöstarjáni kastélypark
c) **Gyöngyösi Sár-hegy**

„Rejtett értékeink” vetélkedősorozat – I. forduló
Őszi forduló

19. Melyik harkályfaj **nem** él a Mátra magasan fekvő bükköseiben?
- a) Fekete harkály
 - b) **Balkáni fakopáncs**
 - c) Nagy fakopáncs
 - d) Fehérhátú harkály
20. Mely állatfajok találhatóak meg a Mátra földalatti üregeiben?
- a) Barlangi medve
 - b) **Barlangi keresztspók**
 - c) **Hosszúszárnyú denevér**
 - d) Gebhardt-vakfutrinka
 - e) **Közönséges denevér**
21. Milyen fenyőket telepítettek Trianon után a Mátrába?
- a) **Vörösfenyő**
 - b) **Luc**
 - c) Erdei fenyő
22. Melyik reliktumfaj él a Mátrában?
- a) **Lila csenkesz**
 - b) Magyarföldi husáng
 - c) Poloskavész
23. Mely magashegységi növények találhatóak meg a Mátrában?
- a) **Havasi iszalag**
 - b) Északi sárkányfű
 - c) **Pávafarkú salamonpecsét**
 - d) **Piros mécsvirág**
 - e) Sárga ibolya
 - f) **Bérci rózsa**
24. Melyik természetvédelmi terület található a Mátrában?
- a) **Gyöngyösi Sár-hegy**
 - b) **Siroki Nyírjes-tó**
 - c) Erdőtelki Égerláp
25. Mik azok az „Ördögátak”?
- a) **Kipreparálódott andezittelérek**
 - b) Mészke kibukkanások
 - c) Tálszerű mélyedések a felszínen

*„Rejtett értékeink” vetélkedősorozat – I. forduló
Őszi forduló*

III. Feladat – „Szóra bíró”

20 pont

A kirándulásaink során gyakran találkozhatunk állatokkal, növényekkel, de nem mindig ismerjük őket, nem mindig tudjuk a nevüket.

Most ebben a feladatban próbáljuk magunkat „szóra bírni”, hogy elárulják el nevüket.

Összekeveredtek a Mátrában is előforduló fajok nevei.

Bogozd ki őket és írd a nevüket a vonalra!

Fekete gólya	ALYKEFTEGÓE
Császármadár	SÁDÁRMAZSCRÁ
Gömböskosbor	SOKÖRÖMSOGBB
Szörös vesepáfrány	RŐZÖSS NYÁRFÁSPEVE
Keleti gyöngyházlepke	ETELIK GYEPHÁZKÖLENGY
Hármaslevelű macskagyökér	LARMÁSHŰVELE CSAKMAKÖGYÉR
Kis békászósas	SIK BÉSZÓSÁSKA
Hosszúszárnyú denevér	ROSSZÁNYÚSZHÚ NÉVEDER
Fekete harkály	HARFETEEKKÁYL
Szártalan bábakalács	TALANZSRÁ KACSABÁLÁB
Havasi cincér	SIHAVA NÉRCIC
Karéjos vesepáfrány	SÉROKAJ PENYEVÁRFÁS
Poloskavész	KOLOSVPÉSZ
Pávafarkú salamonpecsét	FARÁKVAPÚ CSALOMSÉTANEP
Hússzínű ujjaskosbor	SŰNÍZSÚH JAJSBORUS
Sárgahasú unka	HÁGASASÚR KUNA
Közönséges denevér	ZÖNGÉSKÖSE NERÉVED
Csipkéslevelű palástfű	SEVÉLEPILCSÚK SÁLATPŰF
Aranyos bábrabló	SORANYA LÓBABRÁB
Szúnyoglábu bibircsvirág	BÁLOGNYÚSZÚ CSIRIBÁBRIGV

„Rejtett értékeink” vetélkedősorozat – I. forduló
Őszi forduló

IV. Feladat - Terepbejárás

65 pont

Útvonal: Mátraszentimre - Bögös-rét → Darázs-hegyi Cserkő-bánya → Mátraszentlászló → Vörös-kő kilátó → Ágasvár → Csörgőlyuk barlang → Mátraszentimrei üveghuták → Mátraszentimre

A kiindulási helyet, a Bögös-rétet Gyöngyösről a Mátraszentimre felé közlekedő helyközi buszjáratral lehet megközelíteni. A Mátraszentimre, Mátraszentistváni elágazásnál kell leszállni és besétálni a rétre a piros + jelzésen.

Térképmelléklet:

I. Állomás: Mátraszentimre-Bösös-rét- BNPI tábla

Hol szabad csak közlekedni a fokozottan védett területeken? (Kijelölt turistautak)

Melyik orchidea fajunk látható a BNPI tábláján? (Gömböskosbor)

Hány védett növényfaj található a Mátrai TK nyugati területén a tábla szerint? (23 faj)

Melyik a négy legfontosabb erdőalkotó faj a Mátrában? (kocsánytalan tölgy, bükk, csertölgy, gyertyán)

II Állomás: Darázs-hegyi Cserkő-bánya

Mennyi „Felmászni tilos” tábla van a bánya területén? (3 db)

Milyen anyagot bányásztak itt? (andezit, piroxén andezit)

Milyen korú az itt bányászott kőzet? (miocén)

III. Állomás: Mátraszentimre

Mi a neve annak a háznak, amely a Damjanich u. 1. szám alatt található? (Bögös Lak)

Miből készült a kút melletti csatornafedő? (fából)

Hány kilométerre van Mátraszentimre a tábla szerint? (0,4 km)

Folytasd az utad Mátraszentlászló felé a kék + jelzésen!

IV. Állomás: Mátraszentlászló

Milyen helyrajzi számú telken áll az a ház a Kúthegy utcában, amelyen a tábla van? (3319/10)

A falu szélén most épülő ház előtt áll egy öreg, nagy fa, amelyre rá van festve a kék + turistajel?

Milyen fajú ez a fa? (bükk)

V. Állomás: Három falu temploma

Mikor épült a templom? (1942)

Milyen szobor található a templomajtó fölötti falfülkében? (Mária Kis Jézussal)

Ki és mikor jelölte ki a templom helyét? (Szmrecsányi Lajos egri püspök 1938)

Ki a védőszentje a templomnak? (Szent István)

Menj tovább a kék + és kék ▲ jelzésen.

VI. Állomás: Mátraszentlászló

Mennyi patkó van a kapufélfán a Fenyves utca 29. szám alatt? (2 db)

Beérve a faluba a kék és a sárga turistautakat követve egy haranglábnál vezet el az út.

Ki és mikor öntötte a harangot? (Walser Ferencz, 1912)

Az I. forduló beküldési határideje: 2009. december 20.

„Rejtett értékeink” vetélkedősorozat – I. forduló
Őszi forduló

Betérve a Vadász Presszóba, milyen kitömött madarat lehet látni a pult mögött? (erdei szalonka)
Mennyi szarvas agancs van a presszó falán? (1)

Mátraszentistván felé a sárga jelzésen haladj tovább.

VII. Állomás: Vörös-kő kilátó

Miről kapta a nevét a kilátó? (a hegyen található vörös színű kőről kapta a nevét)
Milye színű a kilátó? (kék, zöld)
A kilátóból melyik tv tornyot lehet látni? (Galytető)

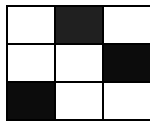
Folytatjuk az utat a sárga +, sárga jelzésen, majd a kékre térünk át és végül a kék ▲ - ön haladunk tovább.

VIII. Állomás: Szamár-kő

A felfelé vezető úton szép kilátás nyílik egy szikláról a Szamár-kő előtt.
Milyen felirat van a sziklán? (Newton hitétől mentsen meg az Isten)
Hogyan jött létre a Szamár-kő? (az egykori magma-feltörések a felszínen sziklasort alkottak)

VIII. Állomás: Ágasvári csúcs

Milyen magas az Ágasvári csúcs? (789 m)
A csúcstről melyik víztározó látható? (Hasznosi-víztározó)
Mely patakok táplálják a tavat? (Csörgő-patak és Köviceses-patak)
Mikor említi először oklevél a várat és ki volt a kapitánya? (1265-ben ,Kompolthi Dávid)
Milyen jelzés van a fán?

IX. Állomás – Ágasvári Turistaház

Melyik fontos országos turistaút megy itt? (kék)
Milyen évszámok láthatóak a bejárat felett? (1925,1992)
Milyen gyümölcsfa van a réten? (körte)
Milyen kőből épült a turistaház? (andezit)

Folytatjuk utunkat a piros és a zöld ■ jelzésen, majd a piros jelzés felé.

X. Állomás – Csörgőlyuk barlang

Milyen színű a barlangon a lakat? (kék, ezüst)
Hogyan jött létre a barlang? (tektonikus elmozdulás)

Piros jelzésen folytatjuk utunkat.

XI. Állomás- Vándor-forrás

Mikor foglalták be a forrást? (1932)
Miért nem természetbarát a források befoglalása?

A zöld ■ haladunk tovább.

Utunkat egy nagy kidőlt bükk keresztezi, rajta rovásírás.

„Rejtett értékeink” vetélkedősorozat – I. forduló
Őszi forduló

Fejtsd meg az írást! (Hunnia)

XII. Állomás- Mátraszentimrei Üveghuták

Mik azok a huták?

Mire van szükség az üvegyártáshoz? (homok, mészköliszt, hamuszír)

Miért építették a hutákat patakok mellé? (nagy mennyiségű vízre van szüksége)

Mikor épült a Mátra légrégebbi üveghutája és ki építette? (1741 nyarán létesült, építtetője Dalmata Ferenc, a pásztói apátság jószágkormányzója volt)

XIII Állomás- Mátraszentimre

Mettől meddig élt Szent Imre? (1007-1031)

Ki festette a templom freskóját? (Kákonyi Asztrik)

A falut eredetileg milyen nemzetiségűek lakták? (szlovák, német)

Az első családok leszármazottai még ma is a faluban laknak. Mi a családnevük? (Gubolák, Stullerek, Szabadok, Randliszekék, Szőkék)

Mikor vált Mátraszentimre önálló közigazgatási egységgé? (1944 április)

Mi volt Mátraszentimre régi neve? (Ötházhuta)

Kék +, majd piros + -en haladunk, amíg vissza nem érünk a Bögös-rétre.